

10. Про затвердження Порядку організації та забезпечення режиму секретності в державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.12.2013 року № 939. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/KP130939>

11. Про затвердження Порядку проведення службового розслідування у Збройних Силах України: наказ Міноборони України 21.11.2017 № 608. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1503-17#Text>

12. Про затвердження Типової інструкції про порядок ведення обліку, зберігання, використання і знищення документів та інших матеріальних носіїв інформації, що містять службову інформацію: Постанова Кабінету Міністрів України від 19.10.2016 №736. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/736-2016-%D0%BF#Text>

13. Про Збройні Сили України: Закон України від 06.12.1991 №1934-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12#Text>

14. Про матеріальну відповідальність військовослужбовців та прирівняних до них осіб за шкоду, завдану державі: Закон України від 03.10.2019 № 160-ІХ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-20#Text>

УДК 349.2

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2023.6.9>

НІЦЕВИЧ О.В.

ЮРИДИЧНА ПРИРОДА ГАРАНТІЙ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЖУРНАЛІСТІВ В УКРАЇНІ

LEGAL NATURE OF GUARANTEES OF PROFESSIONAL ACTIVITIES OF JOURNALISTS IN UKRAINE

Визначено, що гарантії професійної діяльності журналістів в Україні характеризуються поєднанням двох парадигм сприйняття цінності журналістичної діяльності, адже, з одного боку, держава має зобов'язання перед соціумом в аспекті гарантування кожному, що інформація, яка поширюється через засоби масової комунікації є достовірною, перевіреною та доступною до ознайомлення кожним. У цьому випадку йдеться про те, що професійні журналісти мають бути забезпечені усім необхідним для можливості реалізації своєї соціальної функції, активно та плідно співпрацювати з державою у різних напрямках на засадах партнерства. З іншого боку, професійні журналісти мають бути незалежними спостерігачами, які повинні мати як гарантії недоторканості в професійному аспекті, так і користуватися сукупністю встановлених механізмів та інструментів, які спрямовані на забезпечення дотримання правових норм, які надають можливість останнім бути в «безпеці» під час реалізації своєї професійної діяльності (у тому числі висвітлюючи інформацію, що може не збігатися з думкою офіційних представників влади).

Доведено, що гарантіями професійної діяльності журналістів в Україні є: соціальний захист, акредитація як інструмент сприяння в їх професійній діяльності, особиста безпека, заборона втручання та перешкоджання професійній діяльності, охорона джерел та захист зібраної інформації, свобода участі в професійних асоціаціях тощо.

Узагальнено, що змістом означених гарантій є сукупність наявних в державі інструментів та заходів їхньої реалізації, що забезпечують з одного боку – дотримання основних прав і свобод людини і громадянина, природа яких надавати найвищий захист журналістам, які висвітлюють точну та достовірну інформацію відповідно до стандартів професії, а з іншого боку – виконання і захист прав та інтересів професійних журналістів у процесі реалізації ними їх соціальної функції.

Ключові слова: гарантії, журналіст, ЗМІ, медіа, обмеження, професійна діяльність журналіста.

It was determined that the guarantees of the professional activity of journalists in Ukraine are characterized by a combination of two paradigms of the perception of the value of journalistic activity, because on the one hand, the state has an obligation to society in the aspect of guaranteeing to everyone that the information disseminated through the means of mass communication is reliable, verified and accessible for everyone's perusal. In this case, it is said that professional journalists should be provided with everything necessary for the possibility of realizing their social function, actively and fruitfully cooperate with the state in various directions on the basis of partnership. On the other hand, professional journalists must be independent observers who must have both guarantees of inviolability in the professional aspect and use a set of established mechanisms and tools aimed at ensuring compliance with legal norms that enable the latter to be "safe" during implementation his professional activities (including covering information that may not coincide with the opinion of official representatives of the authorities).

It has been proven that the guarantees of the professional activity of journalists in Ukraine are: social protection, accreditation as a tool to assist in their professional activity, personal safety, prohibition of interference and obstruction of professional activity, protection of sources and protection of collected information, freedom of participation in professional associations, etc.

It is summarized that the content of the specified guarantees is a set of tools available in the state and measures for their implementation, which ensure, on the one hand, the observance of the basic rights and freedoms of a person and a citizen, the nature of which is to provide the highest protection to journalists who cover accurate and reliable information in accordance with the standards of the profession, and on the other hand, the fulfillment and protection of the rights and interests of professional journalists in the process of realizing their social function.

Key words: guarantees, journalist, mass media, media, restrictions, journalist's professional activity.

Постановка проблеми. ЄСПЛ відзначає, що одним із найважливіших обов'язків держави є зобов'язання вживати активні заходи для захисту журналістів та ЗМІ від неправомірних дій з боку інших осіб (рішення у справах «Озгур Гундем» (Ozgur Gundem) проти Туреччини [1]), «Дінк (Dink) проти Туреччини» [2]). На цьому також наголошується в низці міжнародних документів, серед яких декларація Комітету міністрів Ради Європи «Про захист журналістики та безпеку журналістів та інших медіаучасників» від 30 квітня 2014 року [3], резолюція Парламентської Асамблеї Ради Європи «Захист безпеки журналістів та свобода медіа в Європі» від 29 січня 2015 р., рекомендація CM/Rec (2016) [4] Комітету міністрів Ради Європи державам-членам «Щодо захисту журналістики й безпеки журналістів та інших працівників ЗМІ» від 13 травня 2016 року [5, с. 11].

Тобто для демократичного суспільства свобода слова та інформації через ЗМІ є необхідною умовою. Водночас ЄСПЛ постійно акцентує, що вільні та плюралістичні ЗМІ є важливими для будь-якого демократичного суспільства. Суд також зазначив, що право на свободу вираження поглядів включає обов'язки, зокрема щодо дотримання інших основних прав. Тому зрозуміло, що національні держави, в тому числі й Україна, з одного боку можуть встановити обмеження для професійної діяльності журналіста (наприклад, під час дії воєнного чи надзвичайного станів), а з іншого – гарантують, що така діяльність ні чим, і ні ким не буде обмеженою.

Тому **метою цієї статті** є здійснення спроби розкрити юридичну природу гарантій професійної діяльності журналістів в Україні.

Стан опрацювання проблематики. Гарантії професійної діяльності журналістів в Україні є достатньо актуальним напрямом дослідницьких пошуків з огляду на декілька причин. По-перше, наукова доктрина має лиш фрагментарний розгляд цього питання, адже такі вчені, як О. Сачко, Л. Мостепанюк, О. Каплій, К. Шустрова, К. Шурупова та деякі інші розглядали лише окремі актуальні питання гарантування прав журналістів в Україні, не зосереджуючи свої наукові пошуки на комплексному їхньому вияві. По-друге, з огляду на важливість ролі журналістів у формуванні громадської думки, забезпеченні доступу до інформації та контролі за владою, вивчення означених гарантій сприятиме пошуку механізмів покращення забезпечення свободи слова і прав людини на отримання об'єктивної інформації. По-третє, зміни суспільно-політичного середовища, а також безпекова ситуація в країні загалом зумовлюють виникнення перед професійними журналістами низки нових викликів та загроз, розуміння яких також сприятиме вдосконаленню гарантій для журналістів у правовому, етичному та соціальному плані.

Виклад основного матеріалу. Законом України «Про медіа» гарантовано: «свободу діяльності у сфері медіа» (ст. 4); «вільне і відкрите обговорення суспільно важливих проблем, політична, економічна та ідеологічна багатоманітність, а також забезпечення свободи діяльності у сфері медіа, захист суб'єктів у сфері медіа від тиску з боку органів державної влади, органів місцевого самоврядування» (п.1, ч.1, ст. 5); «свободу господарської діяльності відповідно до цього Закону та Закону України «Про захист економічної конкуренції» (ч.1 ст. 7); «редакційну незалежність місцевих публічних аудіовізуальних медіа» (ч.1 ст. 31); «ліцензування на мовлення на позаконкурсних засадах без сплати ліцензійного збору» (ч. 3 ст. 50); «дотримання прав та законних інтересів кожного суб'єкта у сфері медіа» (п. 2, ч. 1 ст. 98) [6].

Оскільки цей закон більшою мірою спрямований на врегулювання діяльності у сфері медіа відповідно до принципів прозорості, справедливості та неупередженості, стимулювання конкурентного середовища, рівноправності і незалежності медіа [6], доцільно піддати аналізу Закон України «Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналіста». Уточнимо, що до нього неодноразово вносилися зміни, остання редакція відбулася після прийняття Закону України «Про медіа». З-поміж іншого ним було змінено його назву, а також апелювання зі «засобів масової інформації» на «медіа». Необхідно відзначити, що хоча назва закону і містить словосполучення «гарантії професійної діяльності журналіста», однак як самого визначення, так і їхнього змісту не надається. І навіть в преамбулі визначено, що «цей Закон визначає правові, економічні, організаційні засади державної підтримки медіа та соціального захисту журналістів» [7].

Зокрема в законі йде мова лише про таке: «журналістам гарантуються права на охорону праці, пільги та компенсації за роботу із важкими та шкідливими умовами праці, на медичні огляди, соціальне страхування, на всебічне розслідування нещасних випадків, смерті і шкоди, завданої здоров'ю при виконанні службових обов'язків, та права на відповідну відшкодування на підставі і за нормами Закону України «Про охорону праці» при обов'язковому врахуванні в колективних договорах особливих і специфічних рис журналістської діяльності та запровадженні відповідних заходів» (ч. 2 ст. 13) [7].

Отже, в рамковому в законі йде мова радше про соціальний захист журналістів, аніж про гарантії їхньої професійної діяльності.

В іншому Законі України «Про інформацію» (у ст. 25 під назвою «Гарантії діяльності для медіа та журналістів») йде мова про наступне: «1. Під час виконання професійних обов'язків журналіст має право здійснювати письмові, аудіо- та відеозаписи із застосуванням необхідних технічних засобів, за винятком випадків, передбачених законом. 2. Журналіст має право безперешкодно відвідувати приміщення суб'єктів владних повноважень, відкриті заходи, які ними проводяться, та бути особисто прийнятим у розумні строки їх посадовими і службовими особами, крім випадків, визначених законодавством. 3. Журналіст має право не розкривати джерело інформації або інформацію, яка дозволяє встановити джерела інформації, крім випадків, коли його зобов'язано до цього рішенням суду на основі закону. 4. Після пред'явлення документа, що засвідчує його професійну належність, працівник суб'єкта у сфері медіа має право збирати інформацію в районах стихійного лиха, катастроф, у місцях аварій, масових безпорядків, воєнних дій та на територіях, де оголошено надзвичайний стан, надзвичайну ситуацію або житті адміністративні та медико-санітарні заходи (карантин), крім випадків, передбачених законом. 5. Журналіст має право поширювати підготовлені ним матеріали (фонограми, відеозаписи, письмові тексти тощо) за власним підписом (авторством) або під умовним ім'ям (псевдонімом). 6. Журналіст медіа має право відмовитися від авторства (підпису) на матеріал, якщо його зміст після редакційної

правки (редагування) суперечить його переконанням. 7. Права та обов'язки журналіста, працівника суб'єкта у сфері медіа, визначені цим Законом, поширюються на зарубіжних журналістів, працівників зарубіжних суб'єктів у сфері медіа, які працюють в Україні» [9]. Логічно припустити, що аналізовані положення репрезентують права та обов'язки досліджуваних суб'єктів, а не відповідні гарантії. Водночас в ст. 24 цього ж закону йде мова про заборону цензури та заборону втручання в професійну діяльність журналістів і медіа. Однак, на нашу думку, гарантії професійної діяльності журналістів мають бути чіткими та детальними, належно об'єктивованими. Тим паче, що прикладів для означеного є безліч (наприклад, в Законі України «Про Національну поліцію» міститься ст. 62, яка має назву «Гарантії професійної діяльності поліцейського» [10], а Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» загалом зобов'язав державу створити належні умови для діяльності адвокатури та забезпечити дотримання визначених ним гарантії адвокатської діяльності [11]).

Уточнимо, що автори законопроекту «Про захист професійної діяльності журналістів» пропонували наступний варіант статті про «Державні гарантії професійної діяльності журналістів»: «1. Держава гарантує реалізацію прав та свобод журналісту шляхом: 1) покладення обов'язків на органи законодавчої, виконавчої і судової влади, органи місцевого самоврядування, їх посадових осіб, об'єднання громадян, підприємства, установи та організації незалежно від форми власності (тобто організації), надавати журналісту об'єктивну, достовірну інформацію про свою діяльність та прийняті рішення; 2) установавання та оприлюднення порядку акредитації журналіста організаціями; 3) визначення особливостей соціального захисту журналіста з урахуванням специфіки його професійної діяльності; 4) установавання відповідальності за перешкодження професійній діяльності журналіста; 2. Держава гарантує журналісту вжиття відповідних заходів реагування в разі посягання на його життя та здоров'я, честь, гідність, майно, права та свободи; 3. Держава створює умови для здобуття професійної освіти журналістів, перепідготовки та підвищення кваліфікації у системі відповідних навчальних закладів. Відсутність професійної освіти не є перешкодою для провадження професійної діяльності журналіста» [12].

Попри значну прогресивність цього законопроекту, аналізована стаття не враховує таку гарантію професійної діяльності журналіста, як не розкриття журналістами своїх джерел інформації. Адже, як показує практика, органи державної влади не повинні вимагати розкриття інформації, яка ідентифікує джерело, якщо не виконано вимоги п. 2 ст. 10 Європейської конвенції з прав людини [13] та якщо не можна переконливо встановити, що розумні альтернативні заходи для розкриття не існують або були вичерпані, законний інтерес у розкритті явно переважає суспільний інтерес у нерозголошенні, і переважна вимога необхідності розкриття доведена [14].

В аналізованому Законі України «Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналіста» в п. 3, ч. 1 ст. 11-1 вказується, що журналіст має право «не розкривати джерело інформації або інформацію, яка дає можливість встановити джерела інформації, крім випадків, коли його зобов'язано до цього рішенням суду відповідно до закону» [8]. Однак це повинно визначатися не на рівні суб'єктивного права, а бути закріпленим у формі державної гарантії, наприклад, у такому форматі, що «ні хто не має права вимагати від журналіста розголошувати джерело інформації або інформацію, яка дає можливість встановити джерело її походження, крім випадків встановлених законом або за рішенням суду».

Зазначимо, що у законопроекті «Про захист професійної діяльності журналістів» пропонується наступний варіант нормативного визначення гарантій захисту законній професійній діяльності журналіста: «1. Забороняється перешкодження законній професійній діяльності та переслідування журналіста за виконання ним професійних обов'язків. Умисне перешкодження законній професійній діяльності та переслідування журналіста є підставою для притягнення до кримінальної відповідальності. 2. Цензура як умисне перешкодження професійній діяльності журналіста у формі вимог до нього з боку організацій, їх посадових осіб або працівників щодо попереднього узгодження повідомлення (крім випадків, коли таку вимогу ставить автор або особа, яка дає інтерв'ю), а також контроль за змістом інформації, накладення заборони на розповсюдження творів, їх окремих частин або перешкодження в будь-якій формі їх створенню, тиражуванню та/або розповсюдженню забороняється. 3. Втручання громадян та організацій, їх посадових осіб або працівників у сферу професійної діяльності журналіста, вимагання від журналіста будь-яких відомостей, одержаних під час провадження ним професійної діяльності, а також огляд, розголошення чи вилучення документів без його згоди, крім випадків, передбачених законом, забороняється. 4. Законна професійна діяльність журналіста не може бути підставою для його арешту, затримання, а також вилучення зібраних,

опрацьованих, підготовлених ним матеріалів та технічних засобів, якими він користується у своїй роботі. 5. Перешкоджання законній професійній діяльності журналіста – це протиправне створення перепон, обмежень, заборон щодо одержання, використання, поширення та зберігання інформації журналістом чи засобом масової інформації, в тому числі: здійснення цензури; примушування журналіста до поширення інформації, яка суперечить його переконанням або відмови від поширення підготовленої ним інформації; вилучення тиражу друкованої продукції; зняття передачі з ефіру; недопущення журналіста до участі у прес-конференції; позбавлення журналіста чи засобу масової інформації можливості скористатись переважним правом на одержання інформації; необґрунтована відмова у задоволенні запиту щодо доступу до офіційних документів або наданні письмової чи усної інформації; порушення прав власності на інформацію; навмисне приховування інформації; безпідставна відмова від поширення певної інформації; незаконне втручання в діяльність і порушення професійної самостійності редакції; встановлення обмежень на спілкування з журналістом і передача йому інформації, за винятком відомостей, які складають державну або іншу спеціально охоронювану законом таємницю; необґрунтовану відмову в акредитації чи необґрунтоване припинення акредитації; незаконне вилучення матеріалів і необхідних технічних засобів журналіста; надання недостовірної інформації журналісту; перешкоджання здійснюваному на законній підставі створенню або розповсюдженню продукції засобу масової інформації, встановленні незаконних обмежень на роздрібний продаж тиражу періодичного друкованого видання; порушення інших прав журналіста, встановлених цим Законом та іншими законодавчими актами; погроза, обман, шантаж, пошкодження чи знищення майна журналіста та/або його рідних чи близьких; застосування фізичного, психологічного впливу на журналіста та/або його рідних чи близьких; обмеження або позбавлення його прав чи законних інтересів [12].

Крім цього, серед гарантій професійної діяльності журналістів передбачено такі важливі аспекти як вільний вибір форми фіксації із застосуванням необхідних технічних засобів, право поширювати інформацію за своїм авторством чи під псевдонімом [15, с. 91].

З усім тим, повний перелік гарантій професійної діяльності журналістів в Україні має бути нормативно зафіксованим. Щонайменше узагальнено у профільному законі. Тому актуальними є відповідні зміни до Закону України «Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціального захист журналіста».

Отже, можна підсумувати, що право на свободу вираження поглядів у професійній діяльності журналістів вимагає, щоб професія журналіста та журналістська робота не були надмірно обмеженими державою через систему акредитації чи допуску. Попередня освіта та підготовка журналістів не повинні бути вимогами, нав'язаними державними органами чи підставою для переслідування. А розкриття інформації, яка ідентифікує джерело, має обмежуватись винятковими обставинами, коли в положенні ризику поставлені життєво важливі суспільні чи індивідуальні інтереси, які можуть бути переконливо встановлені. Компетентні органи, вимагаючи у виняткових випадках розкриття джерела, повинні вказати причини, чому такий життєво важливий інтерес переважає інтерес у нерозголошенні, і чи були вичерпані альтернативні заходи, наприклад, інші докази. Якщо джерела захищені від будь-якого розголошення згідно з національним законодавством, їх розкриття не можна вимагати.

Крім зазначеного, враховуючи, що Україна перебуває у тривалому збройному конфлікті, який переріс у повномасштабну війну, необхідно серед суб'єктів медіа-сфери, в тому числі і серед журналістів, проводити освітню діяльність щодо створення і дотримання міжнародних механізмів, пов'язаних із безпекою журналістів з метою зменшення ризиків, з якими вони стикаються під час висвітлення новин як в зоні бойових дій, так і поза ними.

Як визначають розробники «Міжнародної декларації про захист журналістів», ними така роз'яснювальна робота проводиться серед трьох груп зацікавлених сторін: журналістів, які мають усвідомлювати, що жодна історія не варта їхнього життя; представників медійних організацій, наголошуючи на тому, що вони ніколи не повинні посилати журналістів на завдання, якщо вони не зовсім впевнені, що готові до них; і серед представників державних установ, які повинні покласти край безкарності злочинів проти журналістів» [16]. До речі в Законі України «Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціального захист журналіста» Законом України «Про медіа» були внесені зміни щодо гарантій для журналістів при їх відраженні для виконання професійних завдань у місця надзвичайних подій. Так, законом встановлюється, що «суб'єкти у сфері медіа можуть відряджати журналістів для виконання професійних завдань у місця надзвичайних подій за умов гарантування відшкодувань, обов'язкових виплат і пільг,

передбачених статтею 13 цього Закону, інших відшкодувань і виплат відповідно до законодавства про охорону праці та соціальний захист громадян». Далі закон вимагає, щоб «разі неможливості забезпечення визначених на такі випадки гарантій суб'єкти у сфері медіа не мають права відряджати працівників у місяць надзвичайних подій без їхньої згоди» [8].

Тобто законом була покладена відповідальність на суб'єктів медіа-сфери за діяльність їхніх журналістів у надзвичайних ситуаціях, гарантуючи останнім відшкодування, обов'язкові виплати та пільги. Це попри те, що у вказаній вище «Міжнародній декларації про захист журналістів» рекомендовано, щоб всі держави запровадили належним чином фінансування та забезпечили успішне функціонування конкретних механізмів, щоб гарантувати безпеку журналістів, які працюють на їхніх кордонах [16]. Отже, можемо узагальнити, що гарантії безпеки для журналістів мають бути комплексними та надаватися як державою, так роботодавцями.

Тому наказом Головнокомандувача Збройних сил України від 03 березня 2022 року №73 був розроблений та затверджений «Алгоритм роботи з акредитованими представниками засобів масової інформації під час дії правового режиму воєнного стану», яким передбачено, що у разі виникнення ситуації, яка може загрожувати життю та здоров'ю представникам ЗМІ – негайно припинити їх роботу на військовому об'єкті та, за наявності реальної можливості, надати представнику ЗМІ захист, екстрену медичну допомогу та евакуацію до відповідно медичного закладу [17]. Крім того, цим же наказом були затверджені «Правила Роботи представника засобу масової інформації у районі ведення бойових дій», яким встановлено наступне: 1) у випадку поранення (травмування, захворювання, смерті) представника ЗМІ, за наявності реальної можливості, представниками Збройних сил України, інших складових сил оборони, буде надано відповідну інформацію до редакції такого представника ЗМІ; 2) забезпечення повернення представника ЗМІ з району ведення бойових дій (в т.ч. в країну, з якої він прибув або громадянином якої він є) є обов'язком редакції, яка його направила для виконання редакційних завдань; 3) питання страхування життя, здоров'я та майна представника ЗМІ належить виключно до компетенції редакції ЗМІ, завдання якої він виконує; 4) Збройні сили України, інші складові сил оборони не несуть відповідальність за безпеку, життя та здоров'я, забезпечення повернення, а також питання страхування життя, здоров'я та майна публічних осіб, до думки яких прислуховується громадськість (лідери думок, блогери тощо) та є їх особистою відповідальністю; 5) Збройні сили України, інші складові сил оборони, за наявності реальної можливості, можуть надати публічним особам, до думки яких прислуховується громадськість (лідери думок, блогери тощо), захист, експертну медичну допомогу та евакуацію до відповідного медичного закладу [17].

Отже, загалом законодавство у сфері медіа та дотичних до нього сфер фрагментарно висвітлює фундаментальні гарантії професійної діяльності журналістів в Україні, містить важливі з таких, однак не закріплює їх у систематизованій об'єктивізації.

Висновки. Проведене дослідження свідчить, що гарантії професійної діяльності журналістів в Україні характеризуються поєднанням двох парадигм сприйняття цінності журналістичної діяльності, адже з одного боку, держава має зобов'язання перед соціумом в аспекті гарантування кожному, що інформація, яка поширюється через засоби масової комунікації є достовірною, перевіреною та доступною до ознайомлення кожним. У цьому випадку йдеться про те, що професійні журналісти мають бути забезпечені усім необхідним для можливості реалізації своєї соціальної функції, активно та плідно співпрацювати з державою у різних напрямках на засадах партнерства. З іншого боку, професійні журналісти мають бути незалежними спостерігачами, які повинні мати як гарантії недоторканості в професійному аспекті, так і користуватися сукупністю встановлених механізмів та інструментів, які спрямовані на забезпечення дотримання правових норм, які надають можливість останнім бути в «безпеці» під час реалізації своєї професійної діяльності (у тому числі висвітлюючи інформацію, що може не збігатися з думкою офіційних представників влади).

Відповідно, гарантіями професійної діяльності журналістів в Україні є: соціальний захист, акредитація як інструмент сприяння в їх професійній діяльності, особиста безпека, заборона втручання та перешкоджання професійній діяльності, охорона джерел та захист зібраної інформації, свобода участі в професійних асоціаціях тощо.

Змістом означених гарантій є сукупність наявних в державі інструментів та заходів їхньої реалізації, що забезпечують з одного боку – дотримання основних прав і свобод людини і громадянина, природа яких надавати найвищий захист журналістам, які висвітлюють точну та достовірну інформацію відповідно до стандартів професії, а з іншого боку – виконання і захист прав та інтересів професійних журналістів у процесі реалізації ними їх соціальної функції.

Список використаних джерел:

1. Справа Özgür Gündem проти Туреччини. (Заява № 23144/93). Європейський суд з прав людини, 2000. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-58508%22%5D%7D>}
2. Case of Dink проти Туреччини. (Запити №2668/07, 6102/08, 30079/08, 7072/09 і 7124/09). Європейський суд з прав людини, 2010. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-100383%22%5D%7D>}
3. Декларація Комітету міністрів Ради Європи «Про захист журналістики та безпеку журналістів та інших медіаучасників» від 30.04.2014 року. Збірник документів Ради Європи Безпека журналістів. Рада Європи, жовтень 2016 року. URL: <https://rm.coe.int/16806b5970>
4. Збірник документів Ради Європи Безпека журналістів. Рада Європи, жовтень 2016 року. URL: <https://rm.coe.int/16806b5970>
5. Опришко Л. За результатами оцінювання ефективності застосування окремих положень закону України «Про внесення змін до кримінального кодексу України щодо удосконалення захисту професійної діяльності журналістів». Попередній аналітичний звіт, 2020. URL: https://www.ppl.org.ua/wp-content/uploads/2021/06/PRP_PLS_Protection_of_Journalists_UKR.pdf
6. Про медіа: Закон України від 13.12.2022 р. № 2849-IX. Верховна Рада України офіційний сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>
7. Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналіста: Закон України від 23.09.1997 р. № 540/97-ВР. Верховна Рада України офіційний сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540/97-%D0%B2%D1%80#Text>
8. Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналіста: Закон України від 23.09.1997 р. № 540/97-ВР. Верховна Рада України офіційний сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540/97-%D0%B2%D1%80>
9. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ. Верховна Рада України офіційний сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
10. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. Верховна Рада України офіційний сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
11. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. № 5076-VI. Верховна Рада України офіційний сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
12. Проект (р/к 336) Закону України Про захист професійної діяльності журналістів від 27.09.2012 № 11258. Лігазакон, 2023. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JF8OQ00A?an=18>
13. Європейська конвенція з прав людини. Текст Конвенції представлено з поправками, відповідно до положень Протоколу № 15 (CETS no. 213) з дати набуття ним чинності 1 серпня 2021 та Протоколу № 14 (CETS no. 194), з дати набуття ним чинності 1 червня 2010 року. URL: https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_ukr
14. The protection of journalists' sources. Parliamentary Assembly, 2011. URL: <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=17943&lang=en>
15. Земляна І. Журналіст і (не) безпека. Посібник для журналістів, які працюють в небезпечних умовах. Київ, 2016. URL: <https://imi.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/Zhurnalyst-i-nebezpeka.pdf>
16. International Declaration on the Protection of Journalists. International Press Institute, 2016. URL: <https://ipi.media/international-declaration-on-the-protection-of-journalists/>
17. Про організацію взаємодії між Збройними Силами України, іншими складовими сил оборони та представниками засобів масової інформації на час дії правового режиму воєнного стану: Наказ Головнокомандувача Збройних сил України від 03.03.2022 р. №73. URL: https://www.mil.gov.ua/content/mou_orders/nakaz_73_zi_zminamu.pdf